Ч. 292. Львів, четвер дня 25. грудня 1908. (7. січня 1909) Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв
або 36 франків
на пів року . 8 рублїв
або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

„Христосъ раждаєть ся!“

Завтра рано
Заревуть дзвіницї
В Українї, завтра рано
До церкви молить ся
Пійдуть люде.
Т. Шевченко.

(+) На дворі наступає сьвято — велике, рокове, сьвято Різдва Христового. Сьвяткуємо се рокове сьвято на спомин приходу на сьвіт божественного Спасителя, сего Сонця правди, від котрого пішла благовість правдивої науки і віри, спасенє людского роду. Від тої Найсьвятїйшої Родини, що глядїла спершу приюту в убогих яслах Вефлеємских, засияло по всему сьвітови з висоти сходу се Сонце правди, засияло сьвітови сьвітло розуму. Уступила перед сим сьвітлом груба темрява поганьства, а ангели з небес звіщали славу на висоті Богу, мир на землї і ласку Божу всему людству. Основана божественним Спасителем Христова Церква стоїть на твердій скелї непохитно мимо всяких грізних бур і напастий яко кріпке забороло вічної щасливости і спасеня людства, бо в Нїй і через Неї найдуть відраду, поміч і щастє, як заповідав божественний Спаситель всї „труждаючі ся і обремененні“.

Сьвято Різдва Христового, котре так торжественно обходимо по всїй Українї-Руси, як далеко і широко гомонить наше рідне слово, се сьвято на спомин Найсьвятїйшої Родини, се сьвято в цїлім того слова значіню родинне. І в найбіднїйшій хатинї нашій, скоро вечером засияє на небі зоря, що звіщала всему миркови прихід божественного Спасителя, засяде вся семя, вся родина вкупі, щоби звернути ся думкою до того Сонця правди, що принесло нам спасенє. І в сїй превažній, торжественній хвили забудуть ся бодай на часочок журби і клопоти щоденщини, а гадки звернуть нашого духа на сю найбільшу для людства подію.

В сїй хвили скупленя нашого духа зрозуміємо ми цїлу вагу і значінє семї, цїлу вагу і значінє мира і любови посеред неї і посеред людства. Особливож українсько-рускому народови, більше може, як якому небудь иншому, українському народови знесиленому цїлими віками внутрішним розладом, розтїчю, сварами і спорами, завистию і незгодою, годить ся в день сего сьвітлого празника скупити свого духа, призадумати ся над великою вагою і доспілостю осїненої сьвітлом правди і розуму семї, основаної на несхитних підвалинах Христової науки, перенятої любовю, саможертвою і сьвідомостю тої величної задачі, яку українсько руска семя має довершити для свого народа, для своєї Церкви і для всего людства. Як з убогої стаєнки Вефлеємскої розійшло ся сьвітло науки божественного Спасителя по всему мирови, а основана Ним Церква стала кріпким забороло всего людства і запорукою его щастя і щасливости, так і з кождої сьвідомої українсько-рускої семї, наколи она буде перенята правдивою, глибокою вірою і тими засадами, які нам подав божественний Спаситель, наколи в нїй буде мир і любов, тоді она стане спосібною до саможертви, а з таких родин зложений нарід відродить ся до нового житя.

Багато ще праці, багато труду потреба, не мало перепон ще годить ся усунути, щоби настав мир, щоби запанувала любов справдешня християньска, щоби й українсько-рускому народови засияло сьвітло щастя і ласки Божої.

Особливож на Українї тяжко ще зустрічати се велике сьвято, коли там завтра рано заревуть дзвіницї, коли рано до церкви молить ся пійдуть люди. Одначе при всїх невзгодинах не треба попадати в зневіру, бо „надія — не вмирає“. І там на Українї і на Закарпатскій Руси і в далекій Америцї, що ще вкрита густою темрявою, засияє Сонце правди, засияє сьвітло розуму, запанує справдешня Христова наука, пробудить ся сьвідомість народна лише тим способом, коли семя стане тим огнищем мира і любови, огнищем, що буде черпати животворну силу з криницї Христової науки. Не легко позбути ся лиха, не легко відвикнути від незгоди, розтечи і розладу, зависти і злоби, алеж хоч в сїй хвили, коли зоря на небі нагадає нам хвилю спасеня сьвіта, скупім свої гадки, призадумаймо ся над нашими хибами і недостачами, і зачерпнїм віри і надії в невичерпаній криницї християньскої науки, а найдемо певно дорогу до поборення всїх хиб, найдемо силу до двигнення і відродин нашого народу.

Страшне нещастє в південній Італії.

(△) В останних днях грудня н. ст. склало ся в південній Італії і на Сицилїї страшне нещастє, що викликало щирий жаль і тривогу в цїлім сьвітї. Мало коли так страшна смерть тисячів людий пригадала людству марність сего сьвіта. Протягом одної ночи, ледви що настав день, а цїлі міста і численні села або щезли з лиця землї або перемінили ся в стирти звалищ, які покрили своєю вагою тисячі нещасливих людий. З неописаною грозою захопила їх смерть, земля трясла ся і дуднїла громовим голосом, величаві палати і церкви валили ся від грізного трусу, а що ще остало, нищив страшний огонь, або змели морскі филї, що нараз піднеслись до кількаповерхової висоти незвичайною силою внутра землї — сонячна Сицилія під сею грозою страшного суду стала справдешним падолом плачу! Ще до нинїшного дня не обчислено всїх страчених людий (приблизно подають до 200.000), але вже сї вісти, які наспіли доси, вказують на безмежне, невисловиме людскими словами нещастя, яке постигло Сицилію і Калябрию в недїлю після латиньского Різдва, вже сї вісти визвали в цїлім сьвітї щире спочуванє і спонукали до громадної помочи нещасним жертвам, які ще остали при житю, а опинили ся в неописанїй нуждї і безрадности.

Нема сумнїву, що се страшне нещастє, яке постигло Сицилію і Калябрию, є одним з найгрізнїйших, які лучали ся в цїлім сьвітї, які затямила людска память від страшної подїї в Геркулянум і Помпеї в 79 роцї по Христї, де згинуло около 100.000 людий наслїдком вибуху Везувія. О половину менше знищив страшний землетрус в Лїсбонї в 1755, а гроза острова Мартинїки в Америцї в маю 1902 роцї забрала 20.000 людских жертв. Лучали ся вже й в Сицилії і в Калябриї великі нещастя і землетруси, а з кінцем XVIII ст. великий землетрус знищив на Сицилії около 50 міст, одначе нї одної з попередних катастроф не можна порівнати з теперішньою. Сим разом з безмежною силою зашуміли грізні струї вічности і забрали людству страшну данину яко наглядний доказ марности земского житя і щастя і оставші охолонувши з невимовної тривоги, скупляють свого духа, відчувають щире милосердє, забуваючи при тім про всякі політичні, народні та суспільні ріжницї а поводуючи ся християньскою любовю ближнього. З усїх країв, від усїх народів, від можних володарів і звичайних людий пливуть жертви підмоги для нещасних, многі спішать на місце грізного нещастя, щоби нести поміч оставшим при житю.

З дотеперішних описів можна собі приблизно уявити образ страшного нещастя, яке лучило ся в недїлю в ранцї в Месинї, в Реджіо ді Калябрія, в Катанії і в околицї. Досьвіта о 5. годинї страшний клекіт моря в месиньскій пристани зворушив филї, що підняли ся високими горами і знищили чимало суден і кораблїв. В містї розлягали ся невимовні крики і зойки розпуки людий, сильний удар підземний підняв нараз в гору місто а в кілька секунд з страшним ломотом і лоскотом звалили ся численні доми, палати і церкви в безладні руїни

В одній хвилї місто стало величезною купою звалищ, а із звалищ на многих місцях видобували ся поломіни, що нищили останки руїни. З громовим лоскотом вилетіли у воздух ґазові заводи, а ледво перелетіла ся гроза понад містом, підняли ся морскі филї на 10 метрів у гору і змели половину Месини, іменно передмістя Ґантічі і Фарро. Але й гроза сего страшного нещастя не довела всїх до отямненя і серед людий найшли ся шакалї, що кинули ся в частинах міста не зовсїм ще знищених до грабованя і найпоганїйшого злочину. Месина і Реджіо так знищені, що нема що й думати про відбудову сих міст, а силу землетрусу можна собі уявити з того, що вигляд пролину месиньского зовсїм змінив ся. Славна з Одисеї скеля Харибда щезла до половини, а сьвітляна вежа месиньска зломана як соломка щезла в морі.

Як прийде ніч сьвята.

Як прийде ніч сьвята, що родила Христа,
Перша зірка на небі засяє —
Хто з нас прежне життя, молодечі чуття,
Хто минуле добро не згадає?

Як при дверах у кут дідуха покладуть
І запахне ялинкою в хатї —
То кого з нас, кого, не пірвуть як давно
Тії мрії нестримні, крилаті?

Як родина цїла сяде враз до стола,
До кутї, праславянської страви,
То кому з нас, кому, не замріють в уму
Днї минулої нашої слави?

А коли під вікном, понад тихим селом
„Бог предвічний“ нараз відозветь ся —
То в кого у груди не розтають леди,
Чиє серце живійш не забєть ся?

Як прийде ніч сьвята, що родила Христа
І подасть нам хвилину обнови,
То най кождому в нас, хоть присниться ся той [час
Справедливости, згоди, любови.

І най кождий із нас позабуде на час
Одідичену братню ненависть;
„Се моє — не твоє“, брат на брата кує
Гострий ніж через злобу і завість.

„Се моє — не твоє“, брат на брата кує
Ще острійше чим ніж — прикре слово,
В переліг рідних піль засїває кукіль
І молотить солому на ново.

„Се не ти, тілько я, се заслуга моя,
Всякий мусить менї поводить ся!“
Найже кождому з нас братолюбія час
В ніч Різдвяну на хвилю приснить ся?

Бо погляньте ви йно, крізь замерзле вікно
Гень далеко, в поля на півночи,
Як там снїгом мете, як там душу гнете,
Як там тьмою засліплює очи!

І погляньте кругом між рідню за столом,
Правда, кілько у нас ще роботи?
Тож борбу проклені́м, злобу з серця женїм,
Одні другим додаймо охоти!

Бо іде ніч сьвята, що родила Христа,
Вифлеємська сьвитає зірниця..
Обновімсь, бо хто зна, як прокинемсь зі сна,
Чи воскресний день не розгорить ся!

Богдан Лепкий.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Нарада всїх нїмецких послів з Чех, що відбула ся в понедїлок 4. с. м., буде мати велику вагу не тілько для межинародних відносин в Чехах, зробить неможливою так конечну для правильної краєвої господарки сесию ческого сойму, але відобє ся також на державній радї і ударемнить утворенє коаліційного мінїстерства. Коаліция парляментарних сторонництв в держ. радї і утворенє на тій основі парляментарного мінїстерства були би лише тодї можливі, колиб доведено до якогось порозуміня між Нїмцями і Чехами а порозуміне се було би знов лише тодї можливе, колиб Нїмцї допустили до соймової сесиї. Одначе всї ті условя відпали.

Ческе дневникарство в статях, які попередили зїзд нїмецких послів, заявило, що Чехи не думають зовсїм якими небудь уступками окуплювати залишенє нїмецкої обструкциї в ческім соймі. На зборах нїмецких послів проявила ся одноднушність всїх сторонництв, бо й хлїборобники заявили, що не думають відділювати ся від своїх родимців. Настрій сего зїзду нїмецких послів нацїхував влучно пос. Вольф заявою, що »без сповненя нїмецких домагань не буде ческого сойму«, а сї нїмецкі домаганя назвали чеські посли безглядно »нездійснимими. Збори, в котрих взяло участь 74 послів, закінчили наради заявою, що супроти незміненого положеня і безнастанного славляненя нїмецких областий Чех Нїмцї не бачать причини до зміни свого поступованя і вважають скликуванє ческого сойму безцїльним і безкорисним, що може лише заострити положенє, бо Нїмцї не допустять до спокійної роботи законодатної.

Кореспонденция „Zentrum“ звіщає, що витворене тим способом положенє ческого сойму відобє ся на держ. радї, бо чеські хлїборобники заявили вже заздалегідь, що »без ческого сойму нема спокійної роботи законодатної в держав. радї«, про що вже й звістили бар. Бінерта.

N. fr. Presse, пишучи про сї події, зазначує, що тим способом усунула ся підвалина до переговорів в справі утвореня коаліційного мінїстерства на таких основах, як оно перше вступало та що переговори правительства приберуть імовірно иньший напрям. Є се очивидний натяк на змаганє до утвореня коаліциї без Чехів і проти Чехів з нїмецких сторонництв і польского кола та деяких поменьших ґруп. Такі вісти розсївано вже тодї, коли по упадку бар. Бека заходив ся бар. Бінерт около утвореня коаліційного мінїстерства. Одначе тодї вже краківский »Czas« вказав на неможливість такої комбінациї, а кореспонденция Zentrum заперечує також сї вісти, а так само і се, мовби польскі посли згоджували ся на такий плян.

Все те не віщує добрих виглядів на правильну дїяльність держ. ради, котру пожидають важні і трудні законодатні задачі. Тимто тепер знов висуває ся на переднє місце справа зміни реґуляміну, в котрім правительство сподїває ся найти можливий захист проти самовільного спинюваня парлям. роботи. Як звіщає Vaterland, скликав др. Фукс на 17. с. м. засїданє реґулямінової комісиї, котра має радити над рефератом виробленим в сїй справі д-ром Штайнвендером. Vaterland запевняє, що переговори переведені бар. Бінертом, д-ром Вайскірхнером, д-ром Фуксом довели до порозуміня з представниками більших і менших сторонництв. Реформа не змагає до безглядного усуненя обструкциї, котру признає ся крайним середником розпачливої боротьби, а розходить ся о усуненє тероризму цїлої палати дрібними фракциями. Дня правительств. предлог мають бути застережені певні засїданя, а лише в иньших днях можна буде подавати наглі внесеня, котрі тодї малиб першеньство перед иньшими предметами ради. Сї постанови що до зміни реґуляміну мають бути дорогою наглого внесеня поставлені на дневний порядок. Рівночасно для осолоди тих змін має бути внесена предлога що до сталих диєт для послів 6000 К річно, платних місячно, поки держ. рада не розвязана. Тим способом має ся обезпечити самовільне відрочуванє держ. ради. Річний видаток на 516 послів виносив би отже 3,096 000 корон.

Про прилуку румуньских послів до христ. суспільного сторонництва вість подана перед кількома днями в дневниках показала ся невірною.

Переговори в справі утвореня нового мінїстерства, як звіщають з Відня, веде дальше бар. Бінерт, як небудь захмарений політичний овид на північнім заході (в Чехах) не віщує нїчого доброго. Здогадують ся, що нове мінїстерство, накоти дійсно утворить ся, буде або коаліційне, основоне на зєдиненій більшости або мішане (концентрацийне), зложене вчасти з урядничих в части з парляментарних мінїстрів. Такий мішаний кабінет був би приневолений від случаю до случаю глядати порозуміня з парлментарними сторонництвами. Все те одначе лише сподїваня і здогади, котрим вельми далеко до здійсненя з огляду на політичнe положенє в Чехах.

З Відня звіщають, що небавом має бути проголошена конституция в Боснї й Герцоґовинї, котрої начерк уже виготовлений.

Заграниця.

Промова Мильовановича в сербскій скупштинї викликала в політичних і дипльоматичних кругах велике враженє. Fremdenblatt зазначує, що в осередках европ. політики зробила она вельми прикре враженє. Держави з притиском дораджували білгородским політикам поворот до умірковання і спокою і радили вижидати конференциї. З промови сербского мінїстра загран. справ можна впевнити ся, як помогли сї ради в Білгородї і як забаги сербских політиків утрудняють видержати при проґрамі терпеливости і льояльности. Мова Мильовановича дише явною завистию до монархії і нещирим тоном. Особливо жалїти можна над уступом сеї мови, в котрій осьмілив ся Мильованович висловити, що Австрия зробила населенє двох сербских країв невільниками. Коли сей уступ подано в звіті докладно, то Мильованович буде приневолений витолкувати ся дипльоматичною дорогою. Він небавом переконає ся, що вся его політика основує ся на нездійсненних мріях. Мабуть сербскі політики не навчили ся нїчого з тих слів, які почули в Петербурзї, в Льондонї, в Парижи і в Берлїнї. Наколи небавом не послїдує основна зміна поглядів в Білгородї, то можуть там дожити нових розчаровань.

У Віднї викликала та промова вельми некорисне враженє, а все дневникарство вважає її прямим визванєм. Півурядова W. Allg. Ztg звіщає, що бар. Еренталь поручив австро-угор. послови ґр. Форґачови звернути ся зараз до Мильовановича з запитанєм, чи основа промови его вірна, а колиб дістав пря-

му відповідь, мав домагати ся перепросин у відповідній формі. Колиб не одержав вдоволеня, довелоб се до поважного дипльоматичного запутаня. Voss. Ztg звіщає що Мильованович дав виминаючу відповідь. Вечером мала вчера зібрати ся рада міністрів, а в Білгороді голошено, що австро-угор. правительство прислало ultimatum. Запевняють, що ґр. Форґач має виїхати з Білгороду. Се поручене дане ґр. Форґачови викликало переполох на віденьскій біржі, до чого причинили ся також трудности в Угорщині.

Popolo Romano остерегає Сербію перед визиванєм Австриї до війни, бо тим способом доведе до того, що опинить ся в повнім відокремленю. Temps зазначує, що промова Мильовановича надає сербскій політиці ціху визначно зачіпну і є яскравим актом обжалованя проти Австро-Угорщини та містить проґраму нездійсниму, але небезпечну. Мильованович не може отже числити на здійснене своєї проґрами а може лише довести до більшого заколоту на Балканї.

До Voss. Ztg звіщають, що в дипльомат. росийских кругах осуджують промову Мильовановича. Росийска дипльомация заявляє, що ніякий поважний політик росийский не міг би приняти на себе одвічальности за сю промову.

Воєнні приготованя веде Сербія з великим поспіхом. Daily Telegraph звіщає, що в бельґійских фабриках замовила Сербія нові гармати, набої і карабіни на цьвітень за посередництвом одної анґлійскої фірми. В арсеналі в Краґуєвачу вироблено в останнім місяці 100.000 бомб під проводом одного анґлійского хеміка, згодженого в тій цїли сербским міністерством війни.

Тимчасом ведуть ся в Білгороді переговори що до обнови міністерства, над котрою застановляла ся рада міністрів. N. fr. Presse довідує ся, що на місце уступаючого кабінету Велимировича має бути покликаний коаліцийний кабінет з Пасичом на чолї.

Росийске правительство не знає на яку дорогу, а радше не хоче на добру дорогу ступати, щоби Холмщині обезпечити єї природний национальний розвиток. Таку обезпеку моглаб їй дати народна україньска школа. Алеж в сїй справі пише ось що д. В. Косоноцкий до київскої »Ради«:

„Телеґрами принесли нам звістку, що ґен.-ґуб. варшавский Скалон вніс до ради міністрів свій проєкт про польскі школи в Холмщині, й що сей проєкт ухвалено. Зміст проєкту такий: Польскі школи дуже шкодять обмоскобленю Холмщини, бо урядових шкіл там дуже мало, і через те селяни змушені посилати своїх дітий до польских шкіл. Треба заборонити будувати польскі школи там, де нема урядових. Такий проєкт, на думку Скалона, виратує Холмщину від спольщеня. На нашу думку впроваджене в житє сього проєкту не дасть бажаних урядом наслїдків. Причина проста: росийска школа, як би добре она не була поставлена, ніколи не задоволить Холмщака селянина; она не зробить в два три роки з нього росиянина, своєю проповідю українофобства она відверне єго від рідної мови й кине в обійми Полякам! Треба зовсїм не знати народного житя на Холмщині, щоби покладати таку велику надію на сучасні урядові школи. Провадити боротьбу з польонізмом на Холмщині з надією на успіх можна тільки одним способом: негайно дати Холмщакам вільну україньску школу. Не страшні будуть тоді польскі школи, скількиб їх не ставили народовці. Инакше сей край зробить ся »справжньою Польщею«, як зробилось се вже з західними повітами єго (Білгорайским, Янівским, Красноставским, Соколовским). Се повинен би знати п. Скалон, але щож, коли »гайдамаки-українофіли« стоять перед єго очима. Краще віддати Полякам тих кілька сот тисяч Холмщаків, ніж зробити серед них »очагъ анархистовъ украінофиловъ!« Та навіть не так давно сам Поґодін казав про се! Щож, Холмщина перенесла на своїм віку багато всякого лиха, безліч всяких експериментів. Не злякаєть ся вона й тепер. Тільки навіщо тим, хто береть ся її ратувати, закриватись покришкою? Навіщо казати, що такий проєкт виратує її від спольщеня? Хібаж сього потребує політика?!«

Різдво Христове.

Сьвятий вечір! Не стрічав єго каючий ся Адам; не видів єго Давид; він лише причував єго, співаючи нечувану, нову пісню при звуках многострунних гуслий; нї Ісая, евангелист Старого завіта не витає чудного Сьвітника, Емануїла; він сїмсот літ вперед голосить лише віщим духом: «Живущії во сїни і страни смертній, сьвіт возсияєт на ви!«

Нам же замість стовпа огненого возсія Сонце, Христос замість Мойсея... Однак ніхто з царів та пророків не спішить поклонити ся Новонародженому. Нерозумні зьвірята пізнали свого Пана. Убогі пастухи повинують ся з радостию голосови Божого післанця... Блаженні покірні серцем

Впрочім холодно в убогій стаєнці. Радо товаришить їй вірний друг голод. Цар не має де голови склонити... Сьвітло сьвіта лежить во тьмі... Земля наділена Ним премногими та прекрасними скарбами дає свому Творцеви сїно і солому... В вефлеємскім вертепі подають собі дружно руки безконечне богатство та крайне убожество.

Господи невислїдимі Твої стежки!... Невичерпане жерело небесних гадок з житя Бога-чоловіка... Пребогатий скарб потїх для страдаючих дітий Адама.

Вефлеєм Адам нам отверзе!.. Милосердиє і правда стрітили ся; правда з землї засняла, а справедливість прихилилась з неба. Справедливість і мир поцїлувались... Від сеї хвилї жиє Вефлеєм не лише на узгірях сьвятої Країни, не тільки в історії, штуці та поезиї, але що більше жиє сей малий город Юди в серцях побожних вірних і рік річно настроює їх душі до нового, небесного житя. Єго імя голосять невинні діти та сїдоглаві старці.

Володарі усїх віків жертвують Новонародженому свою глубоку віру. Слїд сего — великаньскі храми... Тисячі ішли на страшні муки за Єго славу. Бо для нас і задля нашого спасеня понизив ся рівний Богу, принимаючи вид слуги... Господи, як звеличу непонятне таїньство! Прийдіте видим, пищу в тайнї обрітохом. Тому радісно співаймо: „Слава во вишних Богу і на земли мир, во человіціх благоволеніє“.

Іван П-я.

Інсбрук, дня 1. січня 1909.

З руской переписки польского короля Жиґимонта Августа.

Подав

Др. Богдан Барвіньский.

В першій половині XVII ст. якийсь руский патриот так зобразив вплив рущини на Литві в слїдуючій вірші:

Польска квитнет лациною,
Литва квитнет русчизною:
Без той ьъ Польще не пребудеш,
Без сей въ Литве блазном будзеш[1]).

Так було ще навіть після тїсної злуки Литви з Польщею, після Люблиньскої унії. Але далеко сильнїйшим був сей вплив рущини на Литві у вчаснїйших столїтях, в XIV, XV, ба навіть в першій половині XVI ст. Вже в середині XIV ст. литовска княжа династия зрущила ся майже зовсїм. Литовскі князї, поженивши ся з Русинками, прийнявши православну руску віру та обертаючи між Русинами, які становили переважну часть їх підданих, лише з імени були литовскими князями, в дїйсности почували они себе Русинами. Вплив руської штуки на Литві був так сильний, що за Ягайла переніс ся віп навіть до Польщі. Сильний вплив рущини проявив ся також в сфері державного права. Та на тім не конець. Руска мова стала пануючою на литовскім дворі. Навіть Ягайло при кінци свого житя, після кількадесятьлїтного побуту в Польщі вів з Витовтом руску переписку. Що більше, она стала мовою великокняжої канцеляриї і урядів, мовою праводавства і письменьства. Великі князї литовскі, не виключаючи останнього Ягайлона, Жиґимонта Августа, ба навіть єго матери, Італїянки Бони Сфорци, видавали свої грамоти по руски.

Ся мова витворювала ся на Литві постепенно[2]). Підчас коли в самих початках була она зближена ще до старої лїтературної мови на Руси, опертої на староруско-церковній основі, то з часом одначе перемагає її сьвітска мова, то є староруска актова і урядова мова Руской Правди і грамот XII—XIV ст, яка прибирає білоруску закраску. Ще в полов. XIV до пол. XV ст. має она багато подібности з старорускою мовою, але вже з кінцем XV і в XVI ст. зарівно канцелярийна і лїтературна руска мова па Литві остає під сильним впливом білоруской і польскої мови, сягаючи своїми впливами аж у Рускі землї польскої Корони.

Висше згадано, що Ягайло навіть після кількадесятьлїтнього пановання в Польщі переписував ся з Витовтом по руски. Се не здивує нікого, хто знає, як сильним був ще тоді вплив рущини навіть в двірских кругах, що чимраз то більше підпадали під польскі впливи. Але слїди сего впливу на двірскі литовскі круги бачимо ще й в передодни Люблиньской унії. В рукописнім кодексї Архіву кн. Чарторийских в Кракові ч. інв. 307[3]), ст. 143—146 находить ся руский лист короля Жиґимонта Августа до свого батька Жиґимонта І. з датою 14. марта 1545 р. Сей лист писаний на аркуши »folio« товстою гарною скорописию 1. пол XVI ст. на цїлій першій і другій стороні (в кодексї ст. 143 і 144) та на одній четвертій части третої сторони (в кодексї ст. 145), якої останню часть займає широко розписаний власноручний

латиньский підпис Жиґимонта Августа: »Eiusdem Serenissime Maiestatis Vestre — Obsequentissimus filius Sigismundus Augustus Rex scripsit«. На верхній, то є четвертій стороні (в кодексі ст. 146) виписаний адрес і приложена печатка Жиґимонта Авґуста.

Жиґимонт Авґуст ще за житя батька уживав титулу короля, хоч був в дійсности лише вел. князем литовским. Уроджений в серпни 1520 р., був признаний 4. грудня 1522 радою вел. князївства Литовского великим князем[4]). Дня 18. жовтня 1529 наступило єго »піднесенє« на вел. князя, 18. грудня 1529 став він »вибраним« королем польским (rex electus), а 20 лютого 1530 відбуло ся ще за житя батька єго коронация на польского короля[5]). З єго листів знані нам листи в латиньскій і польскій мові, н. пр. видані Менкеном[6]), Ляховичем[7]), Лепковским[8]), Пжездзєцким[9]) і в инших поменших збірках. Ціла рукописна збірка листів Жиґимонта Авґуста в латиньскій, польскій і італійскій мові находить ся в Архіві кн. Чарторийских (ч. інв. рукоп. 1618). До свого батька писав він по латині, нпр. 21/X[10]), 29/XI і 30/XII 1545[11]). Руский лист Жиґимонта Авґуста до Жиґимонта I., який подаю низше дословно, модернїзуючи деякі букви [як напр. „у“ в виді вісїмки, церковно-славяньске »о« (омеґа)] та заступаючи церковно-словяньскі цифри арабскими, є, скільки менї відомо, взагалї доси одиноким руским листом сего короля до батька, хоч могло їх бути в тій мові більше. Цікавий він власне з сего згляду, але цікавий також і з огляду на свій зміст.

Яко вел. князь литовский виступає тут Жиґимонт Авґуст в обороні свого підданого маршалка Волиньскої землї, княза Федора Санґушка, якому батько Жиґимонта Авґуста, польский король Жиґимонт I, відобрав двір Войнячин коло Винниці, а віддав кому иншому. Він боронить територияльної ненарушимости вел. князївства литовского і кілька разів в листї сильно се підчеркує: »иж на том речи посполитои тутошнего панства немало належи з некоторых причин слушных« — „тыи вс: причины достатечне ознаимимы, с которых єсмо причин то учинит мусили, што на том речи посполитои тутошнего панства належи“ — „Єсмо то учинили про певныи а слушныи причины, на котрих тому панству, великому князству не мало належи«. Так само в листї до батька з 21. X. 1545 р. пише він: »Innumeris plane querelis Volinensium saepenumero obtundimur. q. regnicolae finitimi, non solum subditos et terras eorum accipiunt, sed etiam villas occupant, ac in dies longius in magnum ducatum hunc serpunt[12]). Якуж зміну бачимо в Жиґимонтї Авґустї в чверть століття пізнійше, після Люблиньскої унії! Він не звертає вже ніякої уваги, коли польскі посли жадали інкорпорациї Браслава і Винниці до Корони, на те, що польскі права на Браславщину опирали ся на дуже слабких основах, що ся земля споконвіку литовска. Він вимусив на браславскім воєводї кн. Романї Санґушку, що сей з титулу браславского воєводи зложив Жиґимонтови Авґустови присягу яко польскому королеви, хоч опирав ся сему сам Санґушко, а навіть литовска депутация боронила прав вел. кл. Литовского[13]). Tempora mutantur... Тож не дивно, що й на Жиґимонтї Авґустї, колишнім оборонци прав вел. князївства Литовского, відбили ся польскі впливи, які позволили єму з легким серцем зчеркнути минувшину свою і вел. кн. Литовского.

Наяснѣишому пану Жикгимонту, з Божеє милости королю полскому, навышшому великому князю литовскому, рускому, прускому, жомоитскому, мазовецкому и иных, отцу нашому милостивому, Жикгимонт Август Божю милостю корол полскии, великии кияз литовскии, рускии, прускии, жомоитскии, мазовецкии и иных, поздоровенє и долгоє а фортунноє панованє. Наяснѣшии пане отче наш милостивыи. Дана нам тых часов справа от маршалка волынскоє земли, старости володимирского, браславского и вѣницкого, князя Федора Сонкгушковича, иж которыи замки он, Браславль и Веницу держит з ласки вашеи кролевскои милости, же ваша кролевска милост недавно прошлого часу писати и прислати до него рачил дворанина вашеи кролевскои милости Станислава Корковского, приказуючи єму, абы он двора Вонячина от замку веницкого поступил тому, кому была воля вашеи кролевскои милости, якож он водля того, яко нам в тои речи справу дал тому посланцу вашеи кролевскои милости тую отповед дал со всим послушенством, абы тот посланец вашеи кролевскои милости там до Вонячина єхал и в том ся справовал, яко єму от вашеи кролевскои милости роскаванє и наука єст дана, противку воли и росказаню вашеи кролевскеи милости ничого не будучи. Ггды потом кияз Федор, маршалок земли волынскоє, тут тыми разы у Вилни у нас был в нѣкоторых потребах тых замков пограничных и своих, то гды поведил нам, иж дан єму єсть другии лист от вашеи кролевскои милости до него писаныи, в котором ваша кролевская милост рачил росказат писатя до него через тогож дворанина, которыи перво до него приєздил з нелюбостю а з неласкою, своєго, то от него примуючи иж он того Вонячина на первоє писанє вашеи кролевскои милости єще тому не поступил, кому была воля вашеи кролевскеи милости, где он будучи на тот час при нас и будучи єму яко подданому нашему, видело ся єму тую волю и писанє вашеи кролевскеи милости нам оповѣдит и лист вказати, где мы розумеючи тому, иж на том речи посполитои тутошнего панства немало належи з некоторых причин слушных, взяли єсмо тот лист в него, которыи от вашеи кролевскеи милости єсть писан, к рукамъ нашимъ и послали єсмо там до Вонячина дворанина нашего пана Семена Кмитича, которому росказали єсмо там на Вонячинє мешкати до того часу, поки мы вашеи кролевскои милости тыи вси причины достатечне ознаимимы, с которых єсмо причин то учинит мусили, што на том речи посполитои тутошнего панства належи, где вашеи кролевскеи милости отца нашего милостивого о то пилне просимы, абы ваша кролевская милост то рачил в себе уважит и не быт того вниманя о нас, абых мо то учинит мели въ якии обычаи, абы ся в тем воли и росказаню вашеи кролевскеи милости досыт не мѣло стат. Але иж єсмо то учинили про певныи а слушныи причины, на которых тому панству великому князству не мало належи, которыи мы вашеи кролевскеи милости отцу нашему милостивому часу своєго достатечне ознаимимы, затым ся в ласку вашеи кролевскеи милости пану отцу нашему милостивому залецамы. Псан у Вилни под лет. Бож. нарож. 1545, мца марта 14, индикт 3.

Eiusdem Srsme Mtis V.

Obsequentissimus filius
Sigismundus Augustus
Rex sst.

На верхній стороні листу така напись:

Наяснеишому пану Жикгимонту, з Божеє милости королю полскому, навышшому князю литовскому, рускому, прускому, жомоитскому, мазовецкому и иных, отцу нашому милостивому.

На червоній масї приложений папір, а на нім витиснена печатка з литовскою Погонею. Довкола видно останки леґенди: (Sigismund)us: Aug(ustus) Rex Polon(iae) Ma(gnus) Dux Litv(aniae).

У Львові, 5. січня 1909.

---

¹) Про зрущенє Литовскої держави гл. ширше Грушевський: Історня Українн-Руси IV, 2 вид. Київ-Львів 1907, ст. 95—99.

²) Характеристику сеї урядової літературної мови на Литві гл. Грушевський: Історня України-Руси VI, Київ-Львів 1907, ст. 366—7.

³) Опис сего кодексу лл. Korzeniowski: Catalogus codicum manuscriptorum Musei Principume Czartoryski Cracoviensis. Fasc I, Cracovia 1887 ст. 59.

⁴) Kolankowski: Elekcya Zygmunta Augusta (Kwart. hist. 1905) ст. 532 і 538

⁵) ibid. ст. 551 і 556.

⁶) Menckenius: Sigismundi Augusti epistolae. Lipsiae 1703.

⁷) Lachowicz: Listy oryginalne Zygm. Aug. do Mikołaja Radziwiła Czarnego. Wilno 1842.

⁸) Łepkowski: Tajne listy króla pols. Zygm. Aug. do Stanisława Hozyusza. Wiedeń 1850.

⁹) Przezdziecki: Jagiellonki Polskie w XVI w. I—V. Kraków 1868—1878. (5-ий том видав Шуйский).

¹⁰) Сей лист в Przezdziecki: Podole, Wołyń, Ukraina. I, Wilno 1841 стор. 69—73.

¹¹) Сї два листи в цїлости власноручно писані в Przezdziecki: Jagiellonki II, ст. 249—250.

¹²) Przezdziecki: Podole ст. 70.

¹³) Пор. сей епізод в Грушевський: Історня України-Руси IV, 2 вид. ст. 407—8.

Голос сотрудника.

(*Надіслана статя* *).

В статї старого грішника, що скрив ся сим разом під псевдонїм „Адріян“, поміщеній в „Дїлї“ ч. 278 з 10. грудня 1908, а на яку „Нива“ дала вже частинну відповідь в 24 ч. з 1908, находять ся кромі инших „промахів“ ще й докори на адресу молодшого львівского клира. Тому, що сї докори, на мою думку, є зовсїм безосновні і незаслужені, уважаю моїм обовязком, дещо сказати в сїй справі в обороні покривдженої молодшої братії.

Адріян робить львівскому молодшому клирови, як сотрудникам, так і катехитам, закид моральної низшости і неробства, називає їх паничами та каріеровичами, яким в голові нїчо инше, як тільки — пелєринка.

Я далекий від сего, щоби своїх товаришів ідеалїзувати. Між маленькою галузкою одного тїла, до якого і Адріян належить може й такі найдуть ся. Та не можу ніяк згодитись з твердженєм, будьтоби у Львові були сьвященики низшої вартости. Всїх молодших львівских сьвящеників знаю добре, лїпше, як Адріян, що з духовними кругами зовсїм не зносить ся. Можу отже єго запевнити, що кваліфікації у них, у тих сьвящеників, цїлком не найгірші. З кандидатів, які подають ся до Львова на місця сотрудників, чи катехитів, вибирає Митроп. Ординаріят завсїгди найлїпші сили. Не перечу, що на провінциї можуть найти ся ще більше укваліфіковані люди, але як сьому зарадити, коли ті „найлїпші“ не хотять іти на мізерне львівске сотрудництво, або провізоричну народну, чи виділову катехитуру, платну від годин (година 50 К на рік?)

Можливо, що в часах, коли Адріян був ще молодим сьвящеником, була инша практика в обсаджуваню львівских духовних позиций. Та що було колись, не мусить бути тепер. Знаю певно, що Впр. Митрополит Андрей

---

*) Задля недостатку місця містимо сю статю в два тижнї по єї надісланю.—*Ред.*

не бере кого небудь до Львова. Як сказано в горі, всіх львівских молодших сьвященників знаю добре. Отже ані одному з них не можна відмовити бодай одної прикмети, яка би єго не кваліфікувала до столичного міста. Сей добрий проповідник, той гарний співак, сей взірцевий катехит, той битий обрядовець і т. д.

Не зовсім вірно представляє Адріян справу у латинників. У них цілком не ліпше, як у нас. Сказати правду, то у нас навіть більше добрих проповідників, чим у них. Що до молодших катехитів, то наші рішучо горою. Признаю, що про се годі знати Адріянови, який по міских школах не вчив і не вчить, але скажу також, що коли хто про що не знає, не повинен про се писати.

Та коли сей закид моральної низшости є більше закидом проти наших властий, які таку непотріб у Львів стягають, то дальші закиди дотичать вже безпосередно молодшу братію, бо за них вже вона сама тільки відвічальна.

Отже вперед неробство і панство...

Коли би Адріян був соціялістом, тоді за такий закид назвав би я єго консеквентним, бо у соціялістів всі неробітники, а головно сьвященики — се нероби; колиж Адріян є сьвящеником, то не можу єго назвати инакше як тільки несовісним. І то навіть грубо несовісним. Прошу собі представити чоловіка, що як молодий провізоричний катехит, мусить денно працювати грудьми 5—6 годин по міских школах, або чоловіка, що як котрий небудь львівский сотрудник кромі парохіяльних функций (особливо утяжливої сповіди, бо у Львові сповідають ся всі села з львівского округа) мусить єще найменше 18—20 годин тижнево пересидіти також в міских школах. Називати таких людей неробами, се вже навіть більше як несовісність. До сего додаймо, що за сю свою працю не має, передовсім катехит, навіть на стілько удержаня, щоби міг бодай не голодним встати від стола. (Львівска руска суспільність жадає богато від сьвященика, але до обовязку зглядом него не почуває сь!) Вимагати отже від него ще якоїсь иншої праці, значить, вимагати від него чогось майже неможливого. А преці ті сьвященики таки щось роблять поза своїми службовими обовязками, хоч про се Адріян не хоче знати.

Адріян, як видно, вже старший сьвященик. Та він був колись також молодим, чи його діяльність була тоді така широка? Історія львівскої України, а головно львівских парохій, мовчить про се. Тепер Адріян вже певно на пенсиї, значить, має доволі вільного часу. Мабуть і сили єще його не опустили (в крайній мірі міг би помагати сповідати в Волоскій церкві). Чим отже тепер зазначує Адріян свою роботячість? Отсе — напише від часу до часу нескладну статю до „Діла", в якій обкидає болотом Церкву і її слуги. І сей „роботящий" робітник в винограді Христовім закидує катехитам та сотрудникам неробство і панство.

Та сї послідні не тільки неробами і паничами, але й каріеровичами. Вони тільки й мріють, щоби як найскорше дістати пелерину.

Та ми спитаємо Адріяна, відки він про се знає? Чи перед ним говорив котрий з сотрудників та катехитів, що його ідеалом пелерина? Цікаве у звичайного чоловіка, як Адріян знає душі незнаних собі молодих сьвящеників. А може відомі Адріянови забіги о таку „відзнаку" котрого з них?

Щоби ширшому загалови вияснити справу докладнійше, скажу, що пелерину, значить крилошаньску відзнаку, дають епископи заслуженим, старим сьвященикам. У Львові практика трохи инша. Тут в консисториї велика робота, потрібно богато референтів. Крилошани переважно люди старі; немічні. Отже їх роботу як референтів мусять сповнювати також инші сьвященики. А консисторский реферат се річ не мила, утяжлива і кождий сьвященик що сили відпекуєть ся свого труду. Щоби зобовязати і морально змусити до принятя реферату, береть ся консистория на способи. Вона дає старшим львівским сьвященикам пелерини, робить їх совітниками і — зараз вписає їм реферат. Аби бути справедливим, мушу сказати, що помимо сього, хоч се тільки невинний підступ, не дістає ся однак ся пелеринка на незаслужені плечі. Вистарчить прочитати імена львівских совітників, щоби в сьому упевнитись.

З молодших сотрудників однак і катехитів народних чи виділових шкіл ніхто у Львові пелеринкою не відзначений.

Відзначені тільки деякі сотрудники, яких товариші на провінциї вже давно деканами. О скільки знаю сам і з оповідання старших людий, то всього на всього були у Львові тільки два такі випадки, де відзначено зовсім незаслужено молодих сьвящеників; оден з них, давнійший, був сином крилошанина, а другий, недавний, був чоловіком, на якім власти гаразд не пізнали ся,

Коли отже Адріян робить такий закид молодшому львівскому клирови, кривдить єго знова несовісно.

Ще одно. Адріян висказуючи бажанє мати у Львові достаточну скількість „клиру патріотичного", твердить иначе тим самим, що нинїшний львівский клир не є патріотичний. Се така правда, як всі попередні твердженя Адріяна. Патріотизм чейже не основуєсь на крикливости або на писаню пашквілів до ліберальних часописий.

Вкінци не можу поминути ще одної справи, на яку натякнув Адріян. Говорячи про неробство сотрудників, згадав Адріян про відносини між парохом а сотрудниками при церкві Волоскій. Не назвав справді сеї церкви поіменно, та кождому ясно, що про неї тут бесіда.

Отже парох сеї церкви мав жалуватись на своїх сотрудників, що вони єму не помагають в душпастирскій праці, і він, бідолаха мусить „вганяти і за себе і за панів сотрудників". Чи справді міг парох Волоскої церкви таке говорити, дуже сумніваюсь. Сей парох майже рівночасно з своїм приходом до Львова став зразу кандидувати на посла, а відтак і послувати так, що справді парохією зовсім не інтересував ся, а з хвилею вибору його на посла установлено в єго парохії адміністратора. Щож до оо. сотрудників, то се відомі ширшому загалови старші, совісні і дуже ревні та працьовиті сьвященики, які, як і прочі львівскі сотрудники, угинають ся під тягаром праці.

З огляду на все те не можу не назвати, Адріяна не тільки чоловіком грубо несовісним, але прямо таки злобним клеветником.

Я. Л., сотрудник.

Запросини до передплати

Місто шумних оповісток, які звичайно заміщають часописи з початком року, щоби заохотити широку публику до передплати, ми запрошуємо скромно наших передплатників і сторонників до дальшого витреваня при нашім стягу та до ширеня нашої часописи в близьких собі кругах

А робимо се тим сьміливійше, що можемо вказати на закінчений період двананцятилітної витревалої і небезуспішної праці на поли нашої народної політики, літератури і громадяньского житя.

За той час не було такої квестиї в нашій народній боротьбі, якої би »Руслан« не обговорив зі становиска раціональности і успішности для народа і церкви, не було справи у наших економічних та організаційних змаганях, якоїб »Руслан« не піддер словом і ділом, не було майже молодого письменника, який би не найшов був в »Руслані« гостинного місця і не було покривдженого, який би не найшов в »Руслані« оборони по правді і справедливости. »Руслан« став потребою нашої суспільности і без него наше громадяньске, публичне житє майже не дасть ся подумати.

Особливо наше духовеньство повинно не тільки плятонічним признанем, але реальною підмогою пособити нашому видавництву, щоби оно розширило ся так, як на се заслугує. Ся підмога містить ся не тільки в самім пренумерованю, але і в сьмілім, сьвідомім ширеню часописи та запомаганю єї дописами.

Тоді і квестия розширеня рамів часописи стане актуальною і зміст єї богатший на славу самих дописувателів, на користь громадяньского житя, на добро нашої народної слави!

Ми з нашої сторони постарали ся о збільшене числа наших дописувателів на провінциї та запевнили собі співучасть визначних сучасних письменників у наших фейлєтонах. Крім більшої скількости поменших оповідань та новель оригінального письменництва і ліпших перекладів, будемо друкувати твори пера Осипа Маковея, Богдана Лепкого, Уляни Кравченко, Яросл. Гординьского, Богдана Барвіньского, Франца Коковского, Івана Коссака, Теодора Біленького, М. Курцеби, Івана Остапа і др.

Всіх наших довжників просимо о ласкаве вирівнанє залеглостий. Услівя передплати ті самі, що в минулім році.

Редакция „Руслана".

Новинки.

— Календар. В четвр: руско-кат.: *Рожд. Христа* римо-кат.: Валентя біскупа. — В пятницю: руско кат.: *Собор Пр. Богор*; римо-кат.: Северина. — В суботу: руско-кат.: *Стефана первом.*; римо-кат.і Мартияни.

— З празником Різдва Христового шлемо всім нашим пов. читателям, дописувателям і прихильникам щирі желаня веселих і щасливих сьвят. Христос раждаєть ся!

— Папский ювилей в Печенжині. Дня 3. грудня с. р. відбув ся в Печенїжині концерт в честь Є. Сьвят. Папи Пія Х. Точки концерту виконали самі селяни, як і участники були майже самі селяни. Прикро тілько — казали селяни вертаючи з концерту до дому — що панів на сім концерті не було; що руских не було, се не дивно, бо їх взагалі мало в Печенїжині, але чому польских не було, їх так богато в нашім місті тай они усюда уходять за ревних католиків а 3. грудня застрайкували і уважали за невідповідне явитись на концерті. Отсе слова самих селян а від себе додамо, що ми не бачили і отців духовних з сусїдних сіл, кромі місцевого сотрудника о. Григория Дурделли, що занимав ся устроєнем сьвята і сотрудника з Ключева малого о. Валерияна Лугового. О. Луговий мимо великого віддаленя лютих морозів відбував проби та вивчив селян трудні та красні псальми як „Восхвалю" Бортнянського, „Виджу Тя" Гайдена та „Нас Ради" Рутковского. Було ще на двох инших сьвящеників. Мимо того однак концерт випав удачно, бо так хори як і декламациї добре випали і селяни піднесені на дусї домів вертали — *Участник*.

— Землетрясенє в Італії. Урядово обчислено, що число жертв катастрофи виносить 140.000 осіб. З того припадає на Месину 75.000 осіб (Месина мала 160.000 жителів), в Реджіо 25.000, а в инших місцевостях разом 25.000. В Месині погребано доси 20.000 трупів. Від тепер будуть трупів палити. Над розкопуванєм звалищ і витяганєм трупів працюють крім війска також пожарні сторожи з Палєрмо, Ґенуї, Медиоляну, Риму та зі всіх міст Італії. Від гниючих тіл бє такий сопух, що годі віддихати. В Месині і Реджіо завалила ся решта домів, підмитих дощем. Ратуш в Месині, скілько остало з него цілого, стоїть

іть в огни не дасть ся уратувати. На улицях лежать тисячі трупів в суміш з ранеными, витягненими з під звалищ. Лікарі оперують ранених під голим небом, не уживаючи нїякої наркози. Тимто крики оперованих прошибають видців до крайности. Філію банку італійского в Месині окрадено на кілька мілїонів лїр. На поміч бездомним жертвам катастрофи поспішили всї держави. Зі всеї Европи надходять обильні датки. Львівский маґістрат вислав також 2.000 К.

— **Учительскі кандидати для середних шкіл.** Міністерство просьвіти предложило краєвим шкільним властям спис кандидатів, які в 1908 р. зложили іспит на учителїв середних шкіл в університетах: у Відни, Ґрацу, Празї, Інсбруку, Львові, Кракові та Чернівцях. Взагалї зложило іспит 692 кандидатів, з того 201 кандидатів у Відни, 34 в Ґрацу, 249 в Празї, (54 на нїм., 195 на ческім унів.), 46 в Інсбруку, 68 у Львові, 76 в Кракові, 186 в Чернівцях. 132 кандидатів зложило іспит з ґеоґрафії та історії. Число клясичних фільольоґів значно побільшило ся, але все таки оно ще за мале. Найменше кандидатів зложило іспит з пропедевтики фільософії, бо в усіх коронних краях тільки 7.

— **Як поступають в Старосамбірщинї?** В Сушици риковій малось відбути доходженє комісиї судової на місци. Але комісия вернула не відбувши доходженя, з власної вини, бо не забрано якихсь потрібних приладів до міреня, а сьвідків відправив судия до дому без переслуханя. Сьвідки цїлком слушно зажадали належитости за страту часу і дорогу. Хтось кошти мусить покрити. Щоби суд в Старім Самборі потягав комісию до відвічальности, то єсть, себе самого, то виглядало би сьмішно. І заряджено, що кошти на сьвідків має покрити сторона т. є гр.-кат. приходство. Прийшов наказ заплати, розумієсь до сторони рускої в язицї польскім, Тут мушу в інтересї загальнім подати, що старосамбірский суд систематично видає всїлякі письма до сторін руских по польски і цїлком не зважає на вічні протести в тім зглядї. А єсли сторона не прийме письма, то суд цїлком тим не журить ся і урядує дальше і часто з того сторони поносять великі шкоди. Тут знову після максими: „Ty sobie mów, a ja sobie zdrów“. Але до річи. На наказ заплати заявив я яко завідатель майна приходского, що з чужої вини приходство не буде поносити страти. І на тоє є очевидно екзекуция. З немалим здивованєм дістаю недавно вже едикт лїцитацийний, силою котрого має 22. І. 1909 відбутись публична продаж власности приходства, а іменно одного теляти красого, не приходского, але мого власного теляти яке записав екзекутор, як мене не було дома. Не досить, що з рамени прокураториї скарбу трудить ся чоловік, то ще має всїлякі і то цїлком незаслужені неприємности. Проте отсим звертаюсь до Вис. ц. к. Президиї Висш. Кр. Суду у Львові з прошенем, аби справу розслїдила і не позволила знущати ся над супокійними горожанами конституцийної держави.—*о. М. Качмар.*

— **З Бразилїї.** З Бразилїї пишуть під датою 22. 11. 1908 до п. радника Т. Реваковича у Львові: Кілька місяців тому донесено нам, що громада руских інтелїґентів вибирає ся до держави „Парана“. Тимчасом і зима надходить а нема про них близшої чутки. Міг би не оден дістати добре місце при кольонїзациї. Тими днями приїхав до Прудентополїс п. Василь Кульчицкий, бувший управитель школи, а зараз дістав досить добре місце, як наставник при дорозї з платою 6 мілїв денно, і з надією, на будуче одержати сталу посаду. Також доктор мед. мав би тут занятє, бо брак тут лїкарів. Тїшили ся ми, що прийде руский сьвященик, та що чотирох Василиян (на 50.000 Русинів) будуть мати нового товариша працї. Відомо нам навіть, що о. протоігумен зі Львова писав радісну вість до тутешних оо. Василиян, що їде о. Павло Петрицкий їм на поміч. Оо. Василияни втїшили ся, що будуть мати поміч і гадали, що о. П. осяде в Rio Claro. Тимчасом найшов ся о. П. у епископа в Куритибі в невідповідний спосіб — так, що епископ не приняв єго до епархії і казав єму вертати до Галичини, а навіть давав єму гроші на дорогу. О. П. подякував і не приняв гроший та поїхав на власну руку на Кляро. В перших днях єго побуту деякі рускі кольонїсти попили ся і почали бійку, а драби зателєґрафовали до шефа полїциї в Куритибі. що забито чоловіка і то з намови о. Сімкова ЧСВВ. — О. Сімків про вічо не знав. Помимо того о. П. Петрицкий обжалував о. Сімкова, що намовляв людей, щоби єго (о. П-го) вбито. — Не потрібні і не гарні річи. Можна було добре все без властий поладнати. Міг о. Петрицкий спокійно працювати за дозволом епископа, а так на невластивий спосіб почав роботу і пошкодив нашому народови і собі. Тутешним польским ґазетам таке поведенє о. Петрицкого — то вода на їх млин. Всюди голосять, що приїхав о. П. до Бразилїї висланий Русею-Україною, щоби відкопати правду, яку Василияни закопали. Зачуваємо, що о. ігумен ЧСВВ. з Прудентополїс їде до епископа в Куритибі з просьбою, щоби приняв о. П-го. — О. Климентий ЧСВВ, що виїхав в лютім 1908 на два місяцї до Арґентини між тамошних Русинів, вернув 22. 11. 1908 до Люцени (в Паранї) на свій давний осідок. — Квасївський обняв в свої руки Куритибску „Зорю“ і старає ся умірковано писати. Товариство Шевченка в Куритибі хоче »Основу« видавати. Було би добре, щоби оба товариства получили ся і видавали одну часопись, щоби її бит був обезпечений. В тім напрямі стараються добрі люди довести до порозуміня.

— **Львівский „Сокіл“** заложив доси 405 пожарних філій. В останнім часї прибуло найбільше пожарних „Соколів“ в рудецкім повітї, де Поляки почали підступно основувати по селах свої „охотнїче страже“.

— **Пожар зелїзничого воза.** Межи Глубічком а Озірною коло Тернопола запалив ся ондї віз І і II кл. особового поїзду, що їхав з Підволочиск до Львова. На алярм кондуктора поїзд станув, почім горючий віз опорожнено з подорожних, яких було около 20 і вилучено єго з поїзду. До кількох мінут потім віз згорів до тла крім зелїзних частий.

— **Фальшивий алярм.** Kur. lw. пустив ондї сензацийний алярм, немовто в намісництві оден з нововступивших практикантів концепстових, Русин, не хотів складати службової присяги по польски, а вицепрезидент Клєберґ не позволив єму складати рускої присяги. Аж намісник на власну руку позволив єму зложити присягу по руски проти обовязуючих приписів і „на загальне обурене“ урядничого персоналу намісництва. Через те мало вийти непорозумінє між віцепрезидентом намісництва а намісником. Вчерашня урядова Gaz. lwow. заперечує сю вість, заявляючи, що згаданий Русин зложив присягу по польски і підписав польску роту приреченя.

— **Завдяки папугаєви.** В часї землетрясеня, яке навістило Месину завалив ся оден дім, під якого звалищами опинила ся цїла родина. Дивним дивом нї оден з її членів не був убитий. А враз з родиною остав при житю в клїтцї папугай. Коли в два, чи три дни пізнїйше наближили ся до сего місця жовніри з помочию, папугай почав під звалищами що сили кричати. Наслїдком крику почато розкидати звалища і добуто звідтам цїлу родину враз з папугаєм.

— **Ґеольоґи про катастрофу в Італії.** На основі сеізмоґрафічних записок забрали голос учені, аби висьвітлити останнє землетрясенє. Директор римскої зьвіздарні проф. Палаччо заявив, що осередок потрясень був той самий що 1905 році. Сеізмоґрафічні приряди зістали упкоджені а ґрафічні знаки показують невиданє замішанє. Потрясеня йшли від заходу до сходу і були рівночасно филясті і ударючі на місци. Осередок потрясеня був лише оден. Проф. Зіс з Відня заявив, що землетрясенє в Калябриї не є вульканїчне, а спричинило его осїданє землї. В тій околицї земля западає ся в глубину і як раз се буває причиною вибухів вульканів та потрясень землї. Проф. Бранка в Берлїнї уважає останнє землетрясенє тектонїчним, се значить, що в глубинї землї запали ся великі верстви землї наслїдком остуднення землї. Цїле сусїдне море Тирреньске як раз повстало з тої причини. Суша над тим морем поволи обнижує ся так, що тепер спала о 12 метрів і майже зрівнала ся з плесом моря. Длятого при фильованю моря филї заливають береги, а при останнїм землетрясеню филї затопили цїлі міста і змели тисячі людей до моря.

— **Великий метеор** упав минулої недїлї в Іспанії в селї Кубіля і запалив дім, на який упав. Селяни, що саме тодї йшли до церкви спершу оніміли з перестраху і упали на колїна, думаючи, що се конець сьвіта. Потім метнули ся гасити вогонь. Між останками розторощеного метеора найдено багато дрібних диямантів.

Оповістки.

— **Останний репертуар руского театру в Дрогобичи:**

В пятницю 8. с. м. „Нещаснє коханє“, народна драма в 5 дїях Манька.

В суботу 9. с. м. „Чорноморці“, оперета в 3 дїях М. Лисенка.

В недїлю 10. с. м. „**Чумаки**“, народна комедия в 4 дїях Карпенка Карого (останнє представленє).

Опісля театр переїзджає до Перемишля.

— **Репертуар руского театру в Перемишли.** Саля Народного дому. Початок 7 вечер.

Ві второк 12. с. м. „Чумаки“ народна комедия в 5 дїях Карпенка Карого.

В четвер 14. с. м. „Мари“ родинна драма в 3 дїях Г. Ібсена.

— **На дохід** тов-а „Руска захоронка“ і „Вакацийна Оселя“ відбудуть ся перші вечерницї сих мясниць в четвер дня 21. січня в великій салї „Народного Дому“ у Львові. Запрошеня уже розсилає ся, хто би однак задля браку адреси ще не отримав, зволить ласкаво зголосити ся до п. Стефана Заячківского, Львів ул. Крашевского ч. 25. З огляду на звісну цїль сих симпатичних товариств, дешеві вступи і запевнену добру забаву, сподїємо ся повитати дня сего на салї усїх львівских і замісцевих Русинів. — *Від Комітету.*

— **Переписка Адмінїстрациї.** Впр. о. П. Горд. в Стр. За 1908 прийде нам ще 6 К. — Впр. о. М. Бр. в Крех. Заплачено до 30. 4. 09. — Впов. Анд. Ал. у Львові запл. до 13. 1. 09. — Впр. о. Ів. Кост. в Н. С. запл. до 28. 2. 09. — Впов. Л. Гуз. в Гал. запл. до 13. 1. 09. — Впов. Ол. Кул. в Біб. запл. до 13. 1. 09. — Впов. Ми. Гал. в Бел. запл. до 13. 1. 09. — Впов. Мих. Коб. в Сок. запл. до 13. 2. 08. — Хв. Р. Бес. в Сок. Належить ся нам ще 20 К 30 с. — Впов. В. Лушп. в Яр. Запл. до 14. 7. 08. — Впр. о. П. Біл. в Зар. Заплачено до 14. 7. 09. — Впр. о. Гр. Х. в Стр. Запл. за 1909. — Впр. о. Ст. Доп. в Бор. Запл. обі передпл. до 13. 1. 1910. — Впр. о. Мих. Орт. в Сам. В 1908 нїчого не запл.; до 13. 1. 09 прийде нам ще 18 К. — Впр. о. Ав. Лев. в Кор. Запл. до 13. 1. 09. — Всех Уч. Зб. в Пер. Запл. до 13. 2. 09. — Впр. о. Н. Б. Лом. в Греб. Запл. до 14. 7. 09. — Впов. др. І. Д. у Від. До 13. 1. 09. прийде нам ще 5 К. — Впов. А. Мор. в Біб. Запл. за жовтень і падол. 08. а не за грудень і січень. — Впр. о. Ром. Лян. в Зал. За 1908 належить ся ще 6 К. — Впр. о. В. Поп. в Вид. Запл. до 13. 1. 09. — Впр. о. К. Сел. в Жук. Запл. до 13. 7. 09. — Впов. В. Лев. в Вин. Запл. до 13. 4. 09. — Впов. П. Сав. в Пил. За 1908 прийде нам ще 14 К 30 с. — Всехв. Кас. в Бір. Запл. до 1. 7. 09. — Впов. Ів. Ґур. в Розд. Запл. до 31. 1. 09. — Впр. о. Ів. Лушп. в Боб. Запл. до 13. 1. 09.

Телеґрами

з дня 6 січня.

Білгород. Кабінет Веламировича подав ся до димісиї, але король не приняв еї.

Король Петро іменував міністром війни, на місце дотеперішного, ґен. Лісковича, який має бути одним з найздібнїйших сербских офіцирів.

В сербскім арсеналї в Краґуєвачу зроблено в останнім місяци 100.000 бомб, під управою одного анґлійского хемика, спровадженого нарочно міністерством війни.

Париж. Анґлійскє і французке правительства порїжнили ся між собою що до справи Крети, яку Анґлія хоче забрати за обміною Кипру.

Амой. Урядово доносять, що коло Мукдену в Манджуриї зворохобило ся хіньске війско в числї до 1.000 жовнїрів і побило вислані проти него віддїли війска.

Берлін. На основі останних вістий з Білгороду можна вносити, що з огляду на рішучу поставу Австро-Угорщини супроти Сербії є надія, що задирка з Сербією скінчить ся мирно.

З Руского Тов-а педаґоґічн.

Кілька слів пояснення і поклик Головного Видїлу Руского Тов-а педаґоґічного у Львові.

У виду того, що дають ся нераз чути голоси — начеби Руске Тов-о педаґоґ. нїчого иншого не знало, як лише стогнати й жебрати та було таким дїравим міхом, який суспільність має раз-у-раз напихати — даємо тут мале поясненє та обрахунок наших потреб і результатів.

Рік ювілейний Тов-а 1907 і рік ювілею Є. В. цїсаря зазначили ся кількома новими та далекосяглими здобутками а іменно:

Тов-о вибудовало великий дім при ул. Крижовій для своєї бурси, вартости 400 тисяч корон, в якім можна буде помістити по точнім розчисленю що найменше 250 учеників (є їх тепер 200);

2) оснувало заходом д-ра М. Коцюби школу вправ (на разї дві кляси) для своєї жіночої учительскої семинариї, аби виробити і тій школї право прилюдности;

3) купило в послїдних днях грудня на приміщенє трех своїх шкіл (с. є двох згаданих і видїлової школи ім. Шевченка з правом прилюдности) двоповерхову каменицю при ул. Мохнацкого ч. 12 (за цїну 95.000 К).

Першу й третю акцию довершило Тов-о завдяки інтензивній і повній посьвяти дїяльности двох окремих комітетів, які так довго не спочили, поки не перевели дїла — справдї примір гідний признаня й наслїдування. Перший комітет, с. є комітет будови бурси, якому проводив вельми цїлій справі прихильний директор акад. ґімн. п. Е. Харкевич, умів завдяки незвичайній рухливости і невтомимій працї секретаря проф. др. О. Макарушки так заінтересувати й приєднати для великого дїла суспільність, що зібрав несподївано велику суму й поставив головно при помочи Єго Ексцеленциї Митрополита й архитекта проф. І. Левиньского величавий дім, яким можемо сьміло гордити ся.

Другий комітет, зложений головно з таких ідейних мужів як радника двора О. Кузьми, секретаря скарбу С. Кульчицкого і катех. шк. реальн. радника о. Тад. Лежоґубского, вишукав по многих заходах відповідну каменицю та постарав ся в дорозї складок і зручних фінансових операций о потрібний гріш (до 40.000 К), так що міг приступити дня 21. грудня н. р. до купна дому для приміщеня всїх трех шкіл Тов-а. Крім сего повстало в р. 1907 і 1908: 4) кілька фондаций сотворених людьми, що віднимали собі всего, аби лише зложити гріш на жертвенник Тов-а або єго інституций. Такі фондациї сотворили: радник судовий в Угнові і почесний член Тов-а Роман Алексїєвич, основуючи дві такі фондациї, радн. суд. Льонґін Ріпецкий у Львові, дальше оден добродїй, який шле від року по 100 К місячно, поки не доведе до означеної більшої суми, з якої відсотки підуть на одну стипендию, К. і К. Лещишаки з Теребовлї на будову домів Тов-а, дальше Олександер Танчаковский. Великими датками причинили ся до довершеня згаданих дїл Тов-о взаїмн. кред. „Днїстер" сумою 20.000 К для звеличення юв. цїс., артист-співак О. Мишуґа з Києва сумою 2.016 К, властитель дібр Милецкий квотою 2.100·79 К. Точний виказ сих фондаций і більших жертв подамо небавом до прилюдної відомости.

Головний Видїл не має прямо слів подяки отсим двом комітетам і вичисленим мужам працї й інїциятиви, а також і всїм добродїям, які причинили ся до складок, купували записи довжні, помагали радою й дїлом, ідучи обом комітетам на руку.

От тими дїлами можемо справдї повеличати ся, хоч і не можна все кождому наглядно показати. Однак не пора нам спочивати і успокоювати ся. Тов-о не виплатило як слїд обох домів. Оба комітети прийдуть небавом зі своїми рахунками перед суспільність і викажуть цифрами, кілько треба ще в найблизшій будучности для вирівнаня пекучих довгів а кілько остає до амортизациї.

Головний Видїл мусить від себе просити суспільність іти дальше обом комітетам в поміч та слати невпинно жертви на сплату обох домів, аби й бурса й школа могли спокійно розвивати ся і не лявірували недоборами. Звісна річ, що нераз тяжше удержати якусь інституцию на висоті її задачі і розвитку, чим сотворити її й пустити в рух. Горе тій інституциї, що стане в розгові, або пічне лише силою розгону єствувати; до правдивого розвитку і бурс і шкіл треба конче гроша і людий працї та посьвяти.

Тов-о має багато добродїїв і находить чим раз більше симпатий і одушевленя в суспільности, однак ті всї складки суть в порівнаню з дїйсними потребами за малі. Ми не молимо тих самих жертводавцїв і добродїїв о нові або ще більші датки, лише звертаємо ся прямо й через наших дотеперішних добродїїв до тих, що доси давали або мало або й зовсїм відтягали ся від сеї акциї.

Тов-о має такі головні потреби:

I. На сплату давних недоборів бурси й амортизациї нового інвентаря й самого будинку збудованого більше чим у двох третинах за позичені гроші, потреба нам сталої підпомоги суспільности.

II. Попри нову бурсу мусїло Тов-о отворити в давнім льокали при ул. Вірменьский ч. 2 другу бурсу, призначену для бідних учеників філії акад. ґімн. — а то аби не допустити до заселеня цїлої філії акад. ґімн. молодїжю з москвофільских бурс (в числї до 400). І ся бурса не може сама о власних силах остояти ся. Без жертв знов ми не в силї сеї так важної бурси удержати. То само відносить ся також до жіночого інститута св Ольги, в якій находить ся 50—60 дївчат.

III. В домі для шкіл треба поробити адаптациї, що буде коштувати до 7.000 К. Сей дім треба ще виплатити а не дістає 20.000 К платних до трех лїт, а крім сего треватиме до р. 1929 амортизация банкового довгу по 3.500 К річно.

IV. Удержанє шкіл (видїлової ім. Шевченка з правом прилюдности, цїлої семинариї учительскої і школи вправ) спричиниює річ річно недобори. Субвенциї соймові виносять разом 10.000 К, оплати є так низкі, задля бідности учениць, що Тов-о докладає до удержаня школи видїлової найменше три до чотири тисячі, а до удержаня семинариї і школи вправ до 10.000 К річно. Доки не вихлопотають наші посли у Відни у центрального правительства сталої піддержки в сумі що найменше 15.000 К річно — нема мови про нормальний розвиток тих шкіл. Положенє Головного Видїлу раз-у-раз скрутне, а часто безвихідне. Сили учительскі мусять бути кождого місяця заплачені — а тут каса переважно пуста. **Школи се не фінансові інституциї**, які би самі на себе заробляли. Вони потребують для свого розвитку спокою і безжурности. Сили учительскі жадають обезпеченя своєї платнї на тепер і на будуче.

Тут отже помочи може наша суспільність, так як се робить суспільність в Чехах і Моравах а словіньска в Країнї, Каринтиї й Стириї. Школи, які виховують що року понад 300 дївчат є власністю і будучністю цїлого народу. Тут не марнує ся отже нїякий сотик, він вернеть ся самому народови сторицею.

Черев недостачу гроша годї Видїлови дістати потрібні сили учительскі, перевести орґанїзацию шкіл і виробити право прилюдности для семинариї. Ситуация єсть часто прямо розпучлива а Видїл і Управа шкіл не знають як собі порадити. Много недогідностий і перепон уступить ся з дороги аж по спровадженю шкіл до нового дому при вул. Мохнацкого (станеть ся се не скорше як 1. мая с. р.). — Одначе тим ще не розвязане питанє удержаня шкіл, які вимагають що року накладу до 15.000 К попри краєву субвенцию.

V. Вкінци некучою потребою єсть сплачуванє довгу в друкарнї, який виносить з днем 31. грудня 1908 р. 17.500 К. Товариство не робило його **легкодушно**, лиш з конечної потреби. Воно було доси одиноке, що могло **видавати книжочки для молодїжи** і сповняло сю задачу совісно після своїх сил. Маґазин Товариства повний, книжочки дуже ріжнородні; в послїдних часах друковало Товариство ілюстровані книжочки для молодших і зовсїм малих дїтий, видячи, що наша суспільність купувала доси або подібні польскі або нїмецкі видавництва і вчужувала тим дїтвору від свого. Число виданих книжочок дійшло до 140. Тепер починає Товариство слати свої видавництва також на Украіну, мусить однак давати більший рабат бо аж 40%. Таке підприємство повинно властиво само оплачувати ся, хочби мало обмежити ся лише в Галичину. Нарід, що чисельть три міліони а не має ще гіперпродукциї книжок — повинен розривати такі видавництва. Тимчасом у нас книжки лежать в маґазинї а довг в друкарнї росте.

Нїхто нам не поможе, лише ми самі. Товариство видає катальоґи, платить аноньси, інсерати, робить всяку можливу рекляму. Отже кождий дім руский — чи більше чи менше образований повинен мати усї книжочки Руского Тов-а педаґ., ба котра дитина повинна утворити свою окрему біблїотеку. — Аж тодї, коли розійдуть ся масово наші книжочки, зможемо приступити до нових видавництв, особливо до виданя першорядних творів нашої лїтератури з поясненями.

VI. Не випадає також забувати о предплачуваню часописи для молодїжи »Дзвінок« і часописи для учителїв »Учитель«. Обі часописи редаґують визначні люди, іменно першу звісна писателька К. Малицка (Віра Лебедова), другу також звісний писатель др. Василь Щурат, Для членів Тов-а стоїть предплата замість 6 К лише 4 К.

З сего перегляду пізнасть кождий, на які цїлі і аґенди потребує Тов-о гроший. Кому яка аґенда менше симпатична, на се не потребує з окрема слати жертву, хоч Головний Видїл сего сьвідомий, що кожда зі згаданих єсть необхідна і не може бути залишена.

Просимо отже усильно нашу суспільність приходити нам стало в поміч, що місяця або бодай що другий, хоч би датками по 1 К і то подаючи точно призначенє жертв загально додаючи слово „на цїли Тов-а". В перший мірі однак просимо вплатити вкладку на Новий рік 1909 та вирівнати евент. залеглости. До-

даємо, що для інтеліґенциї виносить вкладка після постанов зміненого в р. 1906 статута 2 К, для селян і міщан 1 К. Вписове для всїх нових членів виносить 1 К. — З часописями розсилаємо наш стїнний календар, долучуючи чеки. Хто би мав більше чеків нїж потребує, нехай передасть зайві сьвідомим знайомим сусїдам до ужитку. Місто 30 с яко належитість за календар просимо прислати нам: жертву бодай у висотї 1 К. Се буде для нас найвідповіднїйша коляда. З сих корон, коли всї їх пришлють, збереть ся певно така квота, що вистане на покритє половини довгу в друкарнї — а се буде для нас велика полекша

Вкінци наводимо, що засновуємо точний катастер наших дїйсних членів виходячи від вплачених в роках 1903—1908 складок. Хто однак платив в тих роках стало більші жертви на одну з цїлей Тов-а, буде також зачислений в ряд членів, хиба що не буде бажати собі сего і о тім нас в пору повідомить. Вей катастер — який буде обнимати і членів Філїї — буде мірилом наших жизненних сил, тому в інтересї кождого щирого Русина найти в нїм місце, Просимо отже наших приклонників вирівнувати в сїчни е лютім залеглі вкладки і єднати нам як найбільше членів.

Львів, дня 1. сїчня 1909.

За головний Видїл Руского Тов-а педаґ.: *О. Іван Чапельский* голова, *Андрій Алиськевич* містоголова, *Михайло Мельник* секретар, *Михайло Рибачек* касиєр.

В львівских книгарнях: ім. Шевченка (ул. Театральна ч. 1) і Ставропигійскій (ул. Руска ч. 3) можна отримати

Проповіди д-ра Івана Бартошевского,

а то: *Недїльні* (5 К), *Празничні* І. часть (4 К), *Празничні* II часть (3 К), *Похоронні* (4 К), *Страстні* (1 К 40 с), *Науки на місяць май* (3 К). — всї ті проповіди можна отримати також у автора (Львів ул. Домса 5) при всяких улекшенях.

Примічає ся, що згадані обі части Проповідий Празничних творять два окремі, змістом від себе зовсїм ріжнячі ся дїла. Науки же на місяць Май (числом 31) могуть служити також яко підручники до проповідий на Богородичні празники. Всїх же проповідий Похоронних єсть 120 на похорони осіб ріжного віку і стану, і подають поучаючі гадки також для звичайних проповідий на недїлї и празники. (1—6)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Артист-маляр
Евген Турбацкий

Львів, ул. Пекарска ч. 43.

поручає ся при окрашеях церков; образи до ікоостасів, історичі, портрети і т. д.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дітий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Colosseum
в пасажи Германів

при ул. Сонячній у Львові.

Нова сензацийна програма
від 1. до 16. сїчня 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

Др. К. Левандовский
Львів, пл. Галицка 7. (над Централь. каварнею).

Витяганє, пльомбованє, вставлюванє зубів без болю.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читален, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд. **виконує як найлїпше,** чого доказом численні **признаня**

Д. Вайс

артистична робітня ритівнича **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа). (18—?)

Нездоровий жолудок
не стерпить нічого

а наслїдком того є: брак апетиту, біль жолудка, млоєнє, забуреня при травленю, біль голови і т. п. Певну поміч проти того подають

КАЙЗЕР'А

Pfeffermünz-Caramellen

Лїка ско випробовані!

Оживляюче дїлаюче і помагаюче до травленя та скріпленя жолудка средство.

Пакет 20 і 40 сотиків

у всїх аптиках і дроґериях.

Нові книжки!

Люксусові виданя!

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Казка про перстень, збірка оповідань; (вид. „Молодої Музи“ ч. 3.) стор. 130, цїна 2·50 К.

МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Dorycki krużganek, opowiadania z ukraińskiego, przetłóm. Sydir Twerdochlib, стор. 130, цїна 2·50 К.

СИДІР ТВЕРДОХЛІБ: В сьвічаді плеса, збірка поезій, (вид. „Молодої Музи“ ч. 8.) стор. 80, бр. 1 К, в опр. 1·60 К.

Головний склад в книгарни Тов-а ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна ч. 7.

Не жартуй, дуже красна мазурка на фортепян Я. Лопатиньского. Цїна 70 сот. Дістати можна у всїх книгарнях. (6—50)

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мiлїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720 —
„ спец. на звороти	„ 50.939 —
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльнї	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12·20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1[illegible]

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї означені †.

ХТО

себе або свої дїти від

Кашлю, хрипки, катару, флеґми, закатареня устної ями, коклюшу і горляного кашлю хоче увільнити, най купує лїкарско випробовані і поручені

КАЙЗЕР'А

Brust-Caramellen

з трема яличками.

5500 нотаріяльно потверджених сьвідоцтв на то.

Пачка 20 і 40 сотиків. Доза 80 сотиків. Можна дістати у всїх аптиках і дроґериях.

(8—24)

Видає і відповідає за редакцию Семен Горук

З друкарнї В. А. Шийковского